

ทัศนคติและการยอมรับทางสังคมต่อการสัก: กรณีศึกษาผู้หญิงที่มีรอยสักในอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์¹ Attitudes and Social Acceptance towards Tattooing: A Case Study of Women with Tattoos in Hua Hin District, Prachuap Khiri Khan Province

พรเพ็ญ นีละภมร² และ ศุภกาญจน์ พงศ์ยี่หล้า³

Pornphen Neelabhamorn² and Suppakarn Pongyelar³

¹ บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์ระดับปริญญาโท สาขาการจัดการความขัดแย้ง

² นิสิตปริญญาโท สาขาการจัดการความขัดแย้ง มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

³ รองศาสตราจารย์คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

¹ This article is partial fulfillment of the master thesis in Conflict management

² Master's student in Conflict management Kasetsart University

³ Associate Professor, Faculty of Social Sciences, Kasetsart University, Thesis advisor

Received October 22, 2019; Revised December 2, 2019; Accepted February 26, 2020

บทคัดย่อ

การศึกษามีจุดประสงค์เพื่อวิเคราะห์การให้ความหมายและการสร้างอัตลักษณ์ของผู้หญิงผ่านรอยสัก เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยทางสังคมที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงทัศนคติเรื่องการสักและเพื่อวิเคราะห์ทัศนคติในทางลบต่อผู้หญิงที่มีรอยสักและแนวทางการจัดการปัญหาความขัดแย้ง โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ มุ่งเน้นการศึกษาจากการเก็บข้อมูลเชิงเอกสารและการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้หญิงที่มีรอยสัก 10 คน และช่างสัก 5 คน ในอำเภอหัวหิน ผลการวิจัยพบว่าผู้หญิงเริ่มสักเพื่อสะท้อนบุคลิกภาพและความชอบที่มีต่อรอยสักที่มีความแตกต่างจากผู้อื่น แต่รอยสักขัดกับค่านิยมทางสังคมที่มองว่าผู้หญิงที่มีรอยสักเป็นผู้หญิงระดับล่าง แม้จะมีความเปลี่ยนแปลงทางสังคมต่อรอยสักในทางที่ดีขึ้นทำให้รอยสักถูกมองในแง่สุนทรียภาพมากขึ้น แต่ยังไม่เพียงพอที่จะทำให้สังคมไทยยอมรับ การสักของผู้หญิงกลายเป็นการทำลายและความพยายามปลดปล่อยตัวตนออกจากบรรทัดฐานทางสังคม ทำให้ผู้หญิงที่มีรอยสักในการศึกษาคั้งนี้ต้องเผชิญกับความขัดแย้งทางค่านิยมและมักแก้ปัญหาแบบเอาชนะผ่านการพิสูจน์ตัวตนด้วยวิธีต่างๆ แม้จะไม่สามารถเปลี่ยนแปลงสังคมได้ แต่พวกเขาก็ทำให้สังคมตระหนักถึงความเป็นปัจเจกชนและตัวตนที่แตกต่าง จากการท้าทายสังคมเพื่ออิสรภาพในการสร้างอัตลักษณ์ของตนเอง

คำสำคัญ: รอยสัก, อัตลักษณ์, ความขัดแย้ง

Abstract

The research aimed to study the construction of meanings and identities of women through their tattoo images, to analyse social factors in Thai society which influenced on attitude change towards tattooing and to investigate the negative views on tattooed women and conflict resolution to solve the problems. Qualitative research was employed to the study using collected documents and in-depth interview with 10 women with tattoos and 5 tattoo artists residing in Hua Hin District, Prachuap Khiri Khan Province. The results of the study

revealed that women began getting tattooed to express their personality and passions. They attempted to represent the meanings of tattoo designs with their identities. But Tattooing was inconsistent with social values. Women with tattoos would be considered low class although there were some positive changes of social factors. Even being considered as aesthetics a general acceptance of tattoos in Thai society was still stagnated. Therefore, Women who decided to get tattooed would be considered challenging or resisting to prevailing practices and self-liberated from social norms and they would become socially marginalized. Women with tattoos were faced with value conflicts at the ultimate level and they often managed the conflicts by using competing strategy. They struggled for authenticity in several ways. Even though they were not able to change the society, they could somehow make the society realize the individuality and self-expression and challenged the social power for freedom to self-identification.

Keywords: Tattoo, Identity, Conflict

1. บทนำ

ในประเทศไทยความนิยมในการสักนั้นมีมานานแล้ว แต่เพิ่งปรากฏหลักฐานที่น่าเชื่อถือในสมัยกรุงศรีอยุธยา จนมาถึงสมัยรัตนโกสินทร์ โดยมีบันทึกไว้ในจดหมายเหตุว่าเป็นเรื่องปกติในการบริหารงานราชการสมัยกรุงศรีอยุธยา และปรากฏหลักฐานทางวรรณคดีไทยกล่าวถึงการสักยันต์ เพื่อให้อยู่ยงคงกระพัน นอกจากนี้ยังปรากฏหลักฐานเป็นภาพจิตรกรรมฝาผนังวัดพระสิงห์ จังหวัดเชียงใหม่ ว่า “ถ้าผู้ชายใดไม่สักขาแล้วจะเป็นผู้ที่ไม่ได้รับความนิยมนอกจากคนทั่วไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งจากเพศตรงข้าม” ซึ่งสื่อให้เห็นถึงความสำคัญของรอยสักในสมัยนั้น (นิติ ภาวครพันธุ์, 2541)

จากอดีตการสักในสังคมไทยถูกให้ความหมายในเรื่องของความเข้มแข็ง ความอดทน การแสดงตัวตนของทาสและการประจานความผิดของอาชญากรเป็นหลัก แต่ในปัจจุบันสังคมไทยไม่ต้องสู้อภัยอย่างสมัยก่อน ทำให้การให้ความหมายของรอยสักเปลี่ยนไป โดยคนทั่วไปมักมองว่าผู้ที่มีลายสักเป็นคนระดับล่างของสังคม ความคิดเช่นนี้น่าจะได้รับอิทธิพลมาจากชาวตะวันตกที่มองผู้ที่มีลายสักว่าส่วนใหญ่มักเป็นกะลาสีซีมีมา หรือคนจรจัด โดยเฉพาะในสมัยจอมพล ป. พิบูลสงคราม และจอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์ มีการสร้างวาทกรรมว่าคนที่มียอยสักเป็นพวกนักเลงและอาชญากร ในส่วนของผู้หญิงในสังคมไทยยังไม่พบหลักฐานหรืองานวิจัยที่ชัดเจนเกี่ยวกับการสักของผู้หญิงมากนัก พบเพียงแต่การสักเพื่อประจานความผิดโทษฐานคบชู้ ซึ่งมีความหมายในเชิงลบเท่านั้น (ก้องสกุล กวินวิฑูลม, 2545)

จากการทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสักของผู้หญิงกับความขัดแย้ง ผู้วิจัยพงานของ รัตนา อรุณศรี (2547) ซึ่งศึกษาประวัติศาสตร์สังคมตั้งแต่เรื่องการสักร่างกายมองในมิติของความสัมพันธ์ทางเพศสภาพ พบว่าในสังคมมีความสัมพันธ์เชิงอำนาจที่ผู้หญิงพยายามต่อต้านอำนาจของผู้ชาย ซึ่งความสัมพันธ์เชิงอำนาจมีความเชื่อมโยงกับมิติทางเพศสภาพและวัฒนธรรม และยังพบว่าผู้หญิงที่สักพอใจที่ได้ใช้รอยสักในการสร้างอัตลักษณ์ใหม่และต่อต้านอำนาจของผู้ชาย แต่ความพอใจดังกล่าวลดลงเมื่อปะทะกับความจริงในสังคม ทำให้การสักของผู้หญิงต้องอาศัยการปิดบังเนื่องมาจากความกลัวทัศนคติเชิงลบในสังคม งานวิจัยของ รัฐกานต์ กัณพิพัฒน์ (2557) ศึกษาพฤติกรรมและการเลียนแบบกับค่านิยมการสักของวัยรุ่นหญิงในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่าการสักของวัยรุ่นหญิงส่วนใหญ่เกิดจากพฤติกรรมเลียนแบบคนใกล้ชิด แต่ปฏิบัติยาสะท้อนกลับจากสังคมมักเกิดขึ้นในเชิงลบ และงานวิจัยของ Elizabeth M. Rapp (2010) ศึกษาเรื่อง Stigmatization or Decoration: Tattoo as Deviance, A Cross – Cultural Study เป็นการศึกษาข้ามวัฒนธรรมระหว่างสหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น และตาฮิติ เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทัศนคติเชิงวัฒนธรรมที่มีต่อการสักซึ่งทำให้เกิดความขัดแย้งระหว่างการมองว่าการสักเป็นพฤติกรรมเบี่ยงเบนทางสังคมกับความภาคภูมิใจของตัวเอง ผู้วิจัยจึงเกิดความสนใจที่จะศึกษาการสร้างอัตลักษณ์ผ่านรอยสักของผู้หญิง แม้ต้องเผชิญความขัดแย้งและการยอมรับทางสังคมของผู้หญิงที่มีรอยสักในอำเภอหัวหิน

จากงานวิจัยของ ภัทรพล ภูริดำรงกุล (2553) เรื่อง ผู้หญิงกับการสักยันต์: กระแสแฟชั่นหรือการพยายามสร้างอัตลักษณ์? และในบทความของ จุฬารัตน์ ผดุงชีวิต (2558) เรื่อง การสลักเรือนร่าง (Crafting Bodies) พูโกด์กับสังคมวิทยาร่างกาย พบว่ามีแนวคิดเกี่ยวกับการสักของผู้หญิงในปัจจุบันที่มีความหมายเปลี่ยนมาสู่ความเป็นงานศิลปะและถูกสร้างมีความหมายใหม่ให้กลายเป็นการแสดงอัตลักษณ์ แม้ว่า การสักของผู้หญิงจะถูกคนในสังคมให้ความหมายในแง่ลบว่าเป็นสิ่งที่ไม่เหมาะสม แตกต่างจากผู้ชายที่ยังมีการให้ความหมายถึงความเข้มแข็ง ซึ่งสอดคล้องกับกลุ่มผู้หญิงในอำเภอหัวหินที่นิยมการสักมากขึ้น จนกลายเป็นการแสดงอัตลักษณ์ของกลุ่มและอัตลักษณ์ของความเป็นตัวตน เป็นที่น่าสนใจว่าการลุกขึ้นมาท้าทายขนบประเพณีดั้งเดิมของสังคมว่าด้วยเรื่องเรือนร่างของผู้หญิงที่ต้องสะอาดและบริสุทธิ์ สิ่งที่เกิดขึ้นนี้อาจเป็นปฏิสัมพันธ์เชิงอำนาจที่ผู้หญิงบางส่วนสร้างขึ้นเพื่อท้าทายอำนาจในสังคมยุคเก่าทางด้านวัฒนธรรมและการให้ความหมายการเป็นผู้หญิงตามที่สังคมต้องการและเพื่อสร้างอัตลักษณ์แห่งตนขึ้นมาใหม่

ความนิยมต่อการสักในสังคมไทยที่มากขึ้นทำให้มีการรวมตัวกันของกลุ่มคนที่ชื่นชอบในรอยสัก คือ “สมาคมช่างสักแห่งประเทศไทย” และในปี พ.ศ.2549 มีการจัดงาน “Tattoo Convention” ขึ้นเป็นครั้งแรกที่กรุงเทพฯ โดยในงานมีการจัดกิจกรรมต่าง ๆ เกี่ยวกับการสัก อาทิ การเปิดบูธของร้านสักและการประกวดความสวยงามของรอยสัก นับจากนั้นมาการจัดงาน “Tattoo Convention” ก็จัดขึ้นต่อเนื่องมาทุกปี ใน 1 ปีจะมีการจัดงานประจำปีใน 4 เมือง คือ กรุงเทพฯ หัวหิน สมุย และเชียงใหม่ สำหรับการจัดงานนั้นได้รับความนิยมทั้งจากชาวไทยและชาวต่างชาติ ซึ่งสอดคล้องกับพื้นที่ที่สมาคมช่างสักแห่งประเทศไทยเลือกจัดงานในเมืองท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียง ด้วยความที่เมืองท่องเที่ยวมีบรรยากาศที่ผ่อนคลายและเต็มไปด้วยความหลากหลายทั้งด้านเชื้อชาติ ศาสนา วัฒนธรรม หรือแม้กระทั่งมุมมองความคิด ทำให้สังคมและผู้คนในเมืองค่อนข้างเคยชินกับความแปลกใหม่และแตกต่าง อีกทั้งยังเป็นการส่งเสริมการท่องเที่ยวด้วย นอกจากนี้การจัดงานในเมืองท่องเที่ยวยังทำให้ง่ายต่อการได้รับการยอมรับและการเข้าถึงของผู้คน ซึ่งเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของสมาคมที่ต้องการส่งเสริมและเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับ

การสัก สำหรับอำเภอหัวหินมีการจัดงาน “Hua-Hin Tattoo Convention” ครั้งแรกในปี พ.ศ.2550 และจัดเป็นประจำทุกปี อำเภอหัวหินเป็นเมืองท่องเที่ยวที่มีนักท่องเที่ยวจากทั่วโลกหลั่งไหลเข้ามาตลอดปี ทำให้หัวหินเป็นเมืองที่มีบรรยากาศทางความคิดที่ค่อนข้างเปิดกว้างต่อความคิดที่แตกต่าง อันมาจากการรับอิทธิพลทางความคิดและวัฒนธรรมจากนักท่องเที่ยวและจากสื่อต่าง ๆ ที่หลั่งไหลเข้ามาทำให้คนในท้องถิ่นค่อย ๆ ซึมซับและเข้าใจในความหลากหลายของคน ทำให้อำเภอหัวหินถูกเลือกเป็นสถานที่จัดงานอยู่เสมอ ไม่เพียงแต่จัดงาน “Hua-Hin Tattoo Convention” แต่ยังมีงานอีเวนต์ งานคอนเสิร์ต เทศกาลดนตรี ฯลฯ อีกด้วย

ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมาความนิยมต่อรอยสักของผู้หญิงยังคงเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ จึงเป็นที่น่าสนใจว่าการสักมีความหมายที่ต่างไปจากเดิมอย่างไร ทั้งต่อตัวผู้สักเองและต่อสังคม และการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วนี้ย่อมส่งผลกระทบต่อเชิงบวกและเชิงลบ หรือแม้แต่การสร้าง ความขัดแย้งต่อความสัมพันธ์ ต่อสังคมและวัฒนธรรมที่เกิดมาจากการสักนั้นอาจจะมีทั้งมากและน้อยหลากหลายระดับแตกต่างกันไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์การให้ความหมายและการสร้างอัตลักษณ์ของผู้หญิงผ่านรอยสัก
2. เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยทางสังคมต่าง ๆ ทั้งการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงทัศนคติเรื่องการสัก
3. เพื่อวิเคราะห์ปัญหาการยอมรับผู้หญิงที่มีรอยสักและแนวทางการจัดการปัญหาความขัดแย้งเพื่อก่อให้เกิดการยอมรับทางสังคม

3. ขอบเขตของการวิจัย

1. **เขตเชิงพื้นที่:** ศึกษาถึงการสักของผู้หญิงที่อาศัยอยู่ในอำเภอหัวหิน มานานกว่า 10 ปี ในประเด็นการหาทัศนคติและได้รับการยอมรับทางสังคมในมุมมองของผู้หญิงผ่านการสัก โดยอำเภอหัวหินเป็นเมืองท่องเที่ยวที่มีผู้คนหลั่งไหลเข้าออกอยู่ตลอดเวลาทำให้บรรยากาศทางสังคมเต็มไปด้วยความหลากหลาย คนในสังคมซึมซับเอาวัฒนธรรมที่แตกต่างเข้ามาอย่างไม่รู้ตัว ส่งผลให้

อำเภอหัวหินเป็นพื้นที่ที่มีความน่าสนใจแห่งของสังคมที่มีความเป็นพหุสังคมและมีการปะทะสังสรรค์กันทางวัฒนธรรมอยู่ตลอดเวลา

2. ขอบเขตด้านเวลา: ศึกษาการสักของผู้หญิงในอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ในช่วง 10 ปีที่ผ่านมา (พ.ศ.2550-2560) ซึ่งนับเป็นเวลาตั้งแต่เริ่มมีการจัดงาน Hua-Hin Tattoo Convention ครั้งแรกในปี พ.ศ.2550 ซึ่งการจัดงาน Hua-Hin Tattoo Convention ถูกจัดประจำต่อเนื่องทุกปี ทำให้การสักเป็นที่รู้จักอย่างแพร่หลายและสามารถง่ายต่อการเข้าถึงผู้คนจำนวนมาก ซึ่งต่างจากก่อนปี พ.ศ.2550 ที่ยังไม่มีการจัดงาน Hua-Hin Tattoo Convention เพราะการสักยังไม่ได้รับความนิยมและความนิยมกันมากเท่าไรนัก

3. ขอบเขตด้านประชากร: แบ่งกลุ่มประชากรที่สัมภาษณ์ออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่

3.1 กลุ่มผู้หญิงที่ชื่นชอบในการสักและมีรอยสักนอกร่มผ้าที่เห็นได้ชัด ซึ่งรอยสักของผู้หญิงที่อยู่ในขอบเขตการศึกษาต้องเป็นรอยสักที่สักโดยเข็มไฟฟ้าเท่านั้น ไม่รวมถึงการสักเพื่อปรับโฉมถาวร เช่น การสักคิ้ว การสักปาก เป็นต้น และเป็นผู้หญิงที่อาศัยอยู่ในอำเภอหัวหิน มานานกว่า 10 ปี จำนวน 10 คน

3.2 กลุ่มช่างสักผู้หญิงและผู้ชายที่อาศัยในอำเภอหัวหินมานานกว่า 10 ปี จำนวน 5 คน

4. กรอบแนวคิดการวิจัย

การลุกขึ้นมาท้าทายขนบประเพณีดั้งเดิมของสังคมไทยว่าด้วยเรื่องเรือนร่างของผู้หญิงที่ต้องสะอาดและบริสุทธิ์ สิ่งที่เกิดขึ้นนี้ จากแนวคิดของ รัตนา อรุณศรี (2547) กล่าวได้ว่าเป็นปฏิสัมพันธ์เชิงอำนาจที่ผู้หญิงบางส่วนสร้างขึ้นมาเพื่อท้าทายอำนาจในสังคมยุคเก่าทางด้านวัฒนธรรมและการให้ความหมายการเป็นผู้หญิงตามที่สังคมต้องการและเพื่อสร้างอัตลักษณ์แห่งตนขึ้นมาใหม่ และการลุกขึ้นมาของผู้หญิงกลุ่มนี้ได้สร้างความขัดแย้งทั้งต่อตนเองและคนรอบข้าง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ รัฐกานต์ กัณพิพัฒน์ (2557) ภัทรพล ภูริดำรงกุล (2553) และ Elizabeth M. Rapp (2010) ที่พบว่าแม้ผู้หญิงที่มีรอยสักจะไม่สามารถถล่มทลายโครงสร้างทางสังคมได้ แต่ได้สร้างความเปลี่ยนแปลงในระดับปัจเจกชน

ที่พยายามต่อสู้และปลดแอกตัวเองออกจากบรรทัดฐานของสังคมที่มีต่อผู้หญิงที่สัก

5. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการเก็บข้อมูลเชิงเอกสาร การสังเกตแบบมีส่วนร่วมและการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลหลัก โดยใช้การสัมภาษณ์แบบตัวต่อตัวกับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักทั้ง 2 กลุ่ม คือ กลุ่มผู้หญิงที่มีรอยสักที่เห็นได้ชัดนอกร่มผ้าและอาศัยอยู่ในเมืองหัวหิน นานกว่า 10 ปี และกลุ่มช่างสักทั้งผู้หญิงและผู้ชายที่อาศัยอยู่ในเมืองหัวหินนานกว่า 10 ปี ซึ่งผู้วิจัยได้ใช้แบบสัมภาษณ์เชิงโครงสร้างและใช้การเลือกตัวอย่างแบบเอกพันธ์ (Homogeneous Sampling) ในการเลือกผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informants) ที่มีภูมิหลังและประสบการณ์ที่คล้ายคลึงกันคืออาศัยอยู่ในเมืองหัวหินนานกว่า 10 ปี และเป็นผู้หญิงที่สักนอกร่มผ้า ร่วมกับการเลือกตัวอย่างแบบลูกโซ่ (Snow Ball Sampling) เป็นการเลือกในลักษณะแบบต่อเนื่อง ซึ่งตัวอย่างแรกเป็นผู้แนะนำในการเลือกครั้งถัดไป โดยกำหนดแนวคำถามที่เป็นคำถามปลายเปิดในการเก็บข้อมูลกับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักทั้งหมด เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้องและครอบคลุมเพียงพอที่จะสามารถนำมาสรุปแบบตีความและเชื่อมโยงกับประเด็นที่ศึกษา ใช้วิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา (Content Analysis) เพื่อวิเคราะห์การให้ความหมายและการสร้างอัตลักษณ์ของผู้หญิงผ่านรอยสักของตนเองและสังคม และวิเคราะห์พลวัตในการสร้างอัตลักษณ์ผ่านรอยสักของผู้หญิงในบริบทของสังคมที่เปลี่ยนไป รวมถึงวิเคราะห์ความขัดแย้งและแนวทางการจัดการกับความขัดแย้งเพื่อก่อให้เกิดการยอมรับทางสังคมของผู้หญิงที่มีรอยสักในอำเภอหัวหิน

6. ผลการวิจัย

การให้ความหมายและการสร้างอัตลักษณ์ของผู้หญิงผ่านรอยสักของตนเอง

การให้ความหมายและการสร้างอัตลักษณ์ของผู้หญิงผ่านรอยสักในอำเภอหัวหิน เหตุผลที่ผู้หญิงตัดสินใจสักมาจากความชอบที่มีต่อรอยสัก โดยผู้หญิงที่ตัดสินใจสักมีความหมายเตรียมไว้สำหรับรอยสักที่ตนเลือกอยู่แล้ว

การให้ความหมายและการสร้างอัตลักษณ์ถูกผูกโยงกับเรื่องของคุณค่าไม่ว่าจะเป็นความชอบ ความรู้สึก อารมณ์ และตัวตนที่เกิดจากการนิยามของผู้ที่สังคมนั้นๆ ประสบการณ์ชีวิต แต่ความสัมพันธ์ทางสังคมในบางครั้งทำให้เกิดการซ้อนทับกันระหว่าง “อัตลักษณ์ส่วนบุคคล” (personal identity) ที่มีความชอบและมีการให้ความหมายต่อรอยสักแทนอัตลักษณ์ของตนเอง กับ “อัตลักษณ์ทางสังคม” (social identity) (อภิญา เพ็ญสกุล, 2543) ที่นิยามความหมายของผู้หญิงที่มีรอยสักว่าเป็นผู้หญิงไม่ดี ขัดกับบรรทัดฐานทางสังคม ทำให้ผู้หญิงที่สักบางส่วน แฝงนัย หรือความต้องการที่จะปลดปล่อยตัวเองและร่างกายของพวกเธอออกจากกรอบที่สังคมกำหนด เพื่อให้สามารถแสดงออกถึงอัตลักษณ์และความเป็นตัวตนได้อย่างเต็มที่ ดังนั้นการสักของผู้หญิงในอำเภอหัวหิน บางคนจึงกลายเป็นเครื่องมือในการแสดงออกถึงการไม่ยอมตกอยู่ภายใต้อำนาจของสังคมชายเป็นใหญ่ และพยายามพิสูจน์ให้เห็นว่าผู้หญิงและผู้ชายมีความเท่าเทียมกัน ซึ่งผู้หญิงกลุ่มนี้ได้เลือกเอารอยสักมาเป็นการตอบโต้จากการถูกรวบรัดจากบรรทัดฐาน ความเชื่อ ระเบียบปฏิบัติต่างๆ ของสังคมชายเป็นใหญ่ ผู้หญิงที่สักจำนวนหนึ่งต้องการท้าทายอำนาจเชิงโครงสร้างทางสังคม (ทั้งแบบรู้ตัวและไม่รู้ตัว) โดยการใช้อัตลักษณ์ในการต่อต้านและขัดแย้ง เพื่อแสดงถึงความเป็นปัจเจกชนที่มีความเท่าเทียม มีอิสระ เสรีภาพ ไม่ต่างจากคนอื่นในสังคม รอยสักจึงกลายเป็นสัญลักษณ์ที่ถูกใช้แสดงออกถึงการปลดปล่อยตัวตนและการเอาชนะการตีตราจากสังคม

ทัศนคติและพลวัตในการสร้างอัตลักษณ์ผ่านรอยสักของผู้หญิงในบริบทของสังคมที่เปลี่ยนไป

จากการศึกษาพบว่าบริบททางสังคมในสมัยก่อนพบว่าการให้ความหมายต่อรอยสักตามจุดมุ่งหมายแบ่งออกเป็น 2 จุดมุ่งหมายคือ 1. การสักที่มีจุดมุ่งหมายทางคติความเชื่อ เป็นรอยสักที่ถูกเชื่อมโยงและให้ความหมายผูกโยงกับสิ่งเหนือธรรมชาติ ถูกใช้แทนเครื่องรางของขลังที่มีไว้เพื่อเสริมความมั่นใจและยึดเหนี่ยวจิตใจผ่าน “การสักยันต์” ทำให้การสักยันต์เป็นที่นิยมในหมู่ผู้ชาย เพราะแสดงถึงความอดทน และความสมชายชชาติ 2. การสักที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อเป็นเครื่องมือในระบบราชการ คือระบบการเกณฑ์แรงงานและการลงโทษ ซึ่งเป็นการใช้

รอยสักในฐานะของสัญลักษณ์ในการตีตราทางสังคมเพื่อแบ่งแยกและควบคุมคน

ในสังคมสมัยก่อนได้สะท้อนความสัมพันธ์เชิงอำนาจทางสังคมผ่านรอยสัก คือความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างชนชั้นปกครองและชนชั้นถูกปกครอง คนที่มีฐานะในสังคมมีทางเลือกที่จะรับหรือไม่รับรอยสักที่มีความหมายในเชิงบวก ในขณะที่รอยสักของคนชั้นที่ถูกปกครองและมีฐานะที่ต่ำกว่าในสังคมและเป็นรอยสักที่ไม่ได้เลือกเอง แต่ต้องอยู่กับรอยสักนั้นไปทั้งชีวิต การถูกบังคับให้ทำตามกฎระเบียบทางสังคมเป็นการลดคุณค่าของความเป็นมนุษย์ด้วยการตีตราทางสังคมว่าพวกเขาเป็นคนชั้นต่ำ อาชญากร ทาส คนต้องโทษ ฯลฯ ไม่เพียงเท่านั้น รอยสักที่ปรากฏในสมัยนี้ยังสะท้อนความไม่เท่าเทียมกันทางเพศระหว่างชายและหญิง ท่ามกลางสังคมชายเป็นใหญ่ทำให้สังคมยกย่องเพศชายมากกว่าเพศหญิง โดยสะท้อนผ่านรอยสักคือ รอยสักของเพศชายมักจะถูกให้ความหมายในเชิงบวก ในขณะที่รอยสักของเพศหญิงในยุคสมัยนี้ปรากฏเพียงการสักประจักษ์ที่มีความหมายในแง่ลบเท่านั้น (ภัทรพล ภูริดำรงกุล, 2553)

ในยุคจอมพล ป. พิบูลสงคราม มีความพยายามทำให้รอยสักหายไปผ่านวาทกรรมว่า “การสักทางร่างกายเป็นความป่าเถื่อน สามารถข่มใจให้ซีกเขม ก้าวในทางที่ผิด เช่น ปล้นสะดม ทำร้าย เกะกะเกร การสักในคำอธิบายนี้ถูกนำไปเทียบกับผู้ต้องโทษในเรือนจำที่นิยมการสัก” ต่อมาในสมัยของจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ ได้ตอกย้ำการตีตราทางสังคมต่อรอยสักในเชิงลบด้วยการประกาศห้ามผู้ที่เข้ารับราชการมีรอยสักขนาดใหญ่ ประกอบกับในสมัยนั้นมีความลับสนวนววยจากกลุ่มอาชญากร ซึ่งผู้ที่มีรอยสักมักจะถูกเพ่งเล็งและถูกจับตามองเป็นพิเศษ เนื่องมาจากการตีตราทางสังคมในเชิงลบที่ให้ความหมายต่อคนที่มียรอยสัก ซึ่งยังเป็นความคิดที่ถูกปลูกฝังเรื่อยมาผ่านสถาบันทางสังคม (ชนิตร์ ภูการญจน์, 2539)

ในศตวรรษที่ 21 บริบททางสังคมเปลี่ยนแปลงไปตามกระแสของ “โลกโลกาภิวัตน์” (Globalization) กระแสแนวคิด ขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมถูกส่งต่อกันอย่างรวดเร็ว ผู้คนพากันตื่นตัวในเรื่องของสิทธิมนุษยชน และความเป็นปัจเจกชนมากขึ้น ในแง่ของการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม “วัฒนธรรมย่อย” (Sub-Culture) ที่ในสมัยก่อน

แทบจะไม่มีคนสนใจกลับกลายเป็น “วัฒนธรรมสมัยนิยม” (Pop-Culture) ขึ้นมาจากความนิยมของมวลชนที่พยายามแสวงหาความแตกต่างเพื่อใช้นิยามความเป็นตัวตนของตนเอง การสักเคยอยู่ในฐานะวัฒนธรรมย่อยที่มักถูกกดทับจากสังคมนะหลัก แต่การที่มวลชนให้ความสนใจต่อการสักมากขึ้นเพราะเห็นว่าเป็นวัฒนธรรมย่อยที่มีเสน่ห์และมีประวัติศาสตร์มายาวนาน ผู้คนจำนวนมากจึงเลือกเอารอยสักมาเพื่อสร้างความแตกต่างและสร้างอัตลักษณ์ของตนเอง จนทำให้วัฒนธรรมการสักกลับมาได้รับความนิยมมากขึ้น รอยสักสมัยใหม่มีความหมายเพื่อรองรับความต้องการในแง่ของปัจเจกชนมากขึ้น ความนิยมของผู้คนที่มึต่อรอยสักทำให้อรอยสักกลายเป็นกระแสแฟชั่น เป็นกระแสที่สื่อถึงความแตกต่าง เพราะนอกจากรอยสักจะมีความหลากหลายของลวดลายที่สวยงามตามความชอบแล้ว การให้ความหมายที่มีรอยสักยังมีแบบไม่จำกัด ขึ้นอยู่กับใครเป็นผู้นิยาม ดังนั้นจึงทำให้มีคนเลือกใช้เอารอยสักเพื่อสื่อความหมายและแสดงอัตลักษณ์แห่งตัวตน

การตื่นตัวของกระแส “สตรีนิยม” (Feminist) ที่พยายามเรียกร้องความเท่าเทียมกันทางสังคมของผู้หญิงเนื่องจากภายใต้สังคมชายเป็นใหญ่ผู้หญิงจำนวนมากต้องทนกับการกดทับทางสังคมทำให้ขาดอิสรภาพทางความคิดและการกระทำ ผู้หญิงจึงลุกขึ้นมาเพื่อต่อต้านการกดทับจากสังคม ด้วยการพยายามสร้างอัตลักษณ์ของตนเองหรือกลุ่ม เพื่อแสดงออกถึงการต่อต้านและขัดขืนต่อความเชื่อและค่านิยมเก่าๆ ทางสังคมที่ดีความให้ความเป็นผู้หญิงต้องด้อยกว่าผู้ชายเสมอและเป็นอีกครั้งที่รอยสักได้ถูกใช้เป็นส่วนหนึ่งของการพยายามต่อต้านและขัดขืนของผู้หญิง เพราะการสักในอดีตเป็นเรื่องของผู้ชายและรอยสักในผู้ชายก็มักมีความหมายในเชิงบวก ในขณะที่รอยสักของผู้หญิงติดอยู่กับความหมายในเชิงลบ ดังนั้นการสักจึงเปรียบเสมือนการประกาศความเท่าเทียมระหว่างผู้ชายกับผู้หญิง (จุฬารัต ผดุงชีวิต, 2558)

นอกจากนั้นการเปลี่ยนแปลงปัจจัยเชิงเศรษฐกิจที่มีความนิยมและการบริโภคการสักเพิ่มขึ้น ทำให้อรอยสักถูกแปรสภาพเป็นสินค้าทางวัฒนธรรม ที่มีการส่งต่อเผยแพร่ และถูกผลิตซ้ำอย่างต่อเนื่องตามความต้องการที่มีมากขึ้น ซึ่งความต้องการที่เพิ่มขึ้นประกอบกับเทคโนโลยี

ของเครื่องมือการสักที่ทำให้การสักกลายเป็นเรื่องง่ายและรวดเร็ว ส่งผลให้ร้านสักที่เพิ่มขึ้นต้องปรับปรุงรูปแบบร้านที่เคยมีลักษณะเข้าถึงยากและมีขั้นตอนการสักที่ยุ่งยากมาเป็นเข้าถึงง่ายและขั้นตอนการสักที่ง่ายมากขึ้น ไม่เพียงเท่านั้นช่างสักก็มีส่วนสำคัญในการตัดสินใจสักของผู้หญิงเพราะเดิมทีช่างสักส่วนใหญ่จะเป็นผู้ชายแต่ตอนนี้มีช่างสักผู้หญิงเพิ่มมากขึ้น สะท้อนให้เห็นจากคำกล่าวของ เป็ล (2561) ว่า “...ลูกค้าผู้หญิงที่ต้องการสักบริเวณจุกซ่อนเร้นหรือบริเวณจุดสงวนได้ร่มผ้า เช่น บริเวณหน้าอก บั้นท้าย ต้นขา ฯลฯ ก็จะมีใจและมั่นใจมากกว่าหากสักกับช่างสักที่เป็นผู้หญิง” ซึ่งช่างสักและเจ้าของร้านสักที่อื่นๆ ก็ตอบสนองคดล้องกัน

การขยายตัวของเศรษฐกิจ โดยเฉพาะการเติบโตของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวได้สร้างมูลค่ารายได้เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง การเพิ่มขึ้นของจำนวนนักท่องเที่ยวมีปริมาณมากขึ้นทุกปี (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2561) มีส่วนทำให้ความนิยมที่มีต่อรอยสักถูกกระจายออกไปอย่างรวดเร็ว นอกจากนั้นอิทธิพลของสื่อต่างๆ ยิ่งทำให้อรอยสักกลายเป็นที่นิยมมากยิ่งขึ้นและทำให้การสักกลายเป็นธุรกิจที่ได้รับความนิยมจากนักลงทุน ประกอบกับการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของรัฐบาล ส่วนหนึ่งของการส่งเสริมการท่องเที่ยวคือการจัดงานมหกรรมศิลปะนานาชาติขึ้นเป็นครั้งแรกของประเทศไทย ภายใต้ชื่อ “1st World Tattoos Arts Festival & Exhibition Thailand” และยังคงงานเกี่ยวกับรอยสักเป็นประจำต่อเนื่องนับแต่นั้นมา การจัดงานในลักษณะสาธารณะเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้ที่สนใจเข้าถึงและเข้าใจการสักมากขึ้น รวมถึงทำให้คนในสังคมมองรอยสักในภาพลักษณ์ที่เปลี่ยนไปในทางที่ดีขึ้นด้วย

การเปลี่ยนแปลงบริบททางสังคมต่างๆ ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงการให้ความหมายที่มีต่อรอยสักจากความเชื่อไปสู่ความงามและสัญลักษณ์ที่ผู้หญิงในอำเภอหัวหินจำนวนหนึ่งเลือกใช้เป็นสัญลักษณ์ในการต่อต้านและขัดขืน การกดทับจากกรอบทางสังคมที่พยายามนิยามความเป็นผู้หญิงเพียงแม่หรือเมียที่ดี โดยมองข้ามความต้องการเชิงปัจเจกชนไป ทำให้อรอยสักกลุ่มนี้พยายามสร้างตัวตนตามความพึงพอใจของตัวเองขึ้นมา แม้ว่าการเลือกใช้รอยสักมาเป็นเครื่องมือจะต้องเผชิญกับการตีตราทางสังคม การถูกเหยียดหยาม ดูถูกและการเหมารวม

จากสังคม แต่จุดนี้เองกลับเป็นสิ่งที่ทำทนายให้ผู้หญิงกลุ่มนี้ก้าวข้ามและเอาชนะ เพื่อพิสูจน์อัตลักษณ์และคุณค่าของตนเอง การเปลี่ยนแปลงทางปัจจัยทางสังคมทำให้สังคมนั้นมีบริบทและสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป อยู่เสมอ และความเปลี่ยนแปลงนั้นค่อยๆ สันคลอน ค่านิยมและบรรทัดฐานทางสังคม

ปัญหาการยอมรับผู้หญิงที่มีรอยสักและแนวทางการจัดการความขัดแย้งเพื่อก่อให้เกิดความยอมรับทางสังคม

สภาพปัญหาความขัดแย้งของผู้หญิงที่มีรอยสักในอำเภอหัวหิน

จากแนวคิดของ Moore (1996) แบ่งความขัดแย้งออกเป็น 5 ประเภท คือ 1. ความขัดแย้งด้านข้อมูล 2. ความขัดแย้งด้านผลประโยชน์ 3. ความขัดแย้งด้านโครงสร้าง 4. ความขัดแย้งด้านความสัมพันธ์ และ 5. ความขัดแย้งด้านค่านิยม เมื่อพิจารณาสภาพปัญหาความขัดแย้งที่ผู้หญิงที่มีรอยสักในอำเภอหัวหินต้องเผชิญอย่างไม่อาจหลีกเลี่ยง คือความขัดแย้งด้านค่านิยมทั้งจากครอบครัวและสังคม โดยมีสาเหตุมาจากค่านิยมทางสังคม ความแตกต่างของมโนทัศน์ส่วนบุคคล ความเชื่อและประสบการณ์ส่วนบุคคลที่ถูกหล่อหลอมโดยบรรทัดฐานประเพณี ค่านิยม หรือกล่าวรวมคือการถูกขัดเกลาและหล่อหลอมจากวัฒนธรรมของสังคมที่ต่างกัน คนรุ่นเก่ามักมีทัศนคติเชิงลบเกี่ยวกับรอยสัก เนื่องมาจากการถูกปลูกฝังมาว่ารอยสักคือสัญลักษณ์ของคนไม่ดี ถ้าเป็นผู้หญิงที่สักก็จะเป็นพวกผู้หญิงกลางคืน ผู้หญิงขายบริการ เป็นต้น ดังนั้นคนรุ่นนี้จึงมักสั่งสอนบุตรหลานว่าการสักเป็นเรื่องไม่ดีและไม่ยอมรับการสัก ในขณะที่คนรุ่นใหม่มีมุมมองต่อรอยสักในฐานะงานศิลปะ แฟชั่น และเป็นเรื่องของสิทธิบุคคล สะท้อนให้เห็นจากคำกล่าวของผู้ให้ข้อมูลหลัก คือ เดียน (นามสมมุติ) (2561) ว่า “...เขาบอกว่ารอยสักมีเสี้ยนเหมือนผู้หญิงกลางคืน ซึ่งจริง ๆ มันไม่ใช่มันแค่เป็นลายที่เราชอบ เพราะสำหรับเราเสี้ยนสวยงามและมีอิสระ เราชอบที่ความหมายของลาย แต่เขาไม่เข้าใจเขามองแต่ว่าคนดี ๆ เขาไม่สักกัน” หรือสะท้อนให้เห็นจากคำกล่าวของ กิลล์ (นามสมมุติ) (2561) ว่า “...เวลาไปสัมภาษณ์งานหลาย ๆ ครั้งต้องใช้เครื่องสำอางในการปิดรอยสักเอาไว้ ซึ่งครั้งแรกในชีวิตเลยที่รู้สึกว่ารอยสักมีผลต่อตัวเองจริง ๆ คือสัมภาษณ์งานที่โรงแรมแห่งหนึ่ง

แล้วรีบมากจนลืมปิดรอยสักเหมือนทุกครั้ง ซึ่งเขาเห็นแล้วเขาบอกเขากังวลแล้วคือภาษาอังกฤษเราอยู่ในระดับที่สูงมาก การสัมภาษณ์ทุกอย่างเป็นไปได้ด้วยดี แต่เขาติดแค่เรื่องเดียวคือเรื่องรอยสัก” หรือสะท้อนให้เห็นจากคำกล่าวของ เย้ (นามสมมุติ) (2561) ว่า “...ส่วนมากเป็นผู้ใหญ่ที่ทำงานข้าราชการที่รู้จักกับพ่อแม่ เขาจะไม่ค่อยชอบเรื่องการสักเพราะว่ามันดูสกปรก...เราชอบด้านศิลปะ เราก็บอกกับครอบครัวว่าเราจะไม่ทำงานที่เกี่ยวกับราชการ” ค่านิยมที่ต่างกันของคนต่างวัยทำให้เกิดความไม่เข้าใจกัน และที่สำคัญคือความผิดหวังที่เกิดจากความคาดหวังต่ออีกฝ่ายหนึ่ง ซึ่งมีความคาดหวังแตกต่างกันตามค่านิยมในยุคสมัยที่ต่างกัน เช่น พ่อแม่หวังให้ลูกมีหน้าที่การงานและชีวิตที่ดี ซึ่งการตอบใจที่ค่านิยมของพ่อแม่คือการให้ลูกหลานเข้าทำงานในหน่วยงานราชการหรืออาชีพที่มีความมั่นคงและมีหน้ามีตาในสังคม เป็นต้น แต่การสักนั้นเป็นอุปสรรคต่อความคาดหวังนั้น ในขณะที่คนรุ่นใหม่มีค่านิยมที่เปลี่ยนไปสำหรับหลายคนการเข้าทำงานในหน่วยงานรัฐต่าง ๆ ไม่ได้แสดงว่าประสบความสำเร็จในชีวิตเสมอไป รอยสักจึงไม่ใช่อุปสรรคต่อความคาดหวังในชีวิตของพวกเขา

สภาพปัญหาความขัดแย้งที่เกิดขึ้นรองลงมาคือความขัดแย้งเชิงโครงสร้าง ในพื้นที่ทำงานและพื้นที่สาธารณะผู้หญิงที่มีรอยสักมักถูกกีดกันในการทำงานบางประเภท และยังถูกกล่าวหาหรือถูกว่าร้ายในเชิงลบ ในหลายครั้งผู้หญิงที่มีรอยสักยังต้องพลาดโอกาสในการทำงานเพราะรอยสักส่งผลเสียต่อภาพลักษณ์ขององค์กร นอกจากนี้ผลวิจัยยังสะท้อนว่าความขัดแย้งด้านโครงสร้างเกี่ยวข้องกับการใช้อำนาจของผู้ที่มีอำนาจในการจัดการทรัพยากร รวมถึงการตั้งกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ขึ้นมาก็สามารถเป็นสาเหตุของความขัดแย้งได้

ความขัดแย้งด้านค่านิยมที่เกิดขึ้นกับผู้หญิงที่มีรอยสักสอดคล้องกับแนวคิดของ ฉันทนา บรรพศิริโชติ ห้วนแก้ว (2550) ที่มองว่าความขัดแย้งที่เกิดขึ้นเป็นส่วนหนึ่งของการปะทะกันระหว่าง “กระแสโลกาภิวัตน์” กับ “กระแสอนุรักษ์นิยม” นอกจากนั้นความขัดแย้งที่เกี่ยวข้องกับปัญหา “อัตวิสัย (Subjective)” เป็นความขัดแย้งที่มีความต้องการพื้นฐานของมนุษย์และความมั่นคงในชีวิตเข้ามาเกี่ยวข้อง เช่น การดำรงชีวิต ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ โดยเฉพาะอัตวิสัยที่แก้ได้ยากอย่าง

“อคติ” ความแตกต่างที่เกิดขึ้นทำให้เกิดความแบ่งแยก ส่งผลให้เกิดความไม่ไว้วางใจต่อคนที่ไม่ใช่พวกของตัวเอง ความไว้วางใจส่วนหนึ่งเกิดมาจากสิ่งที่เรียกว่า “ความไว้วางใจอิงอัตลักษณ์ (Identification Based Trust: IBT)” คือการมีอัตลักษณ์ร่วมกันผ่านการนิยามความเหมือนกันเป็น “พวกเรา” และความแตกต่างว่าเป็น “พวกเขา” หรือ “พวกมัน” การแบ่งแยกเหล่านี้บ่อยครั้งที่ทำให้เกิดปัญหาที่ซับซ้อนและอ่อนไหว

แนวทางการจัดการความขัดแย้งของผู้หญิงที่มีรอยสักในอำเภอหัวหิน

แนวทางการจัดการความขัดแย้งที่ได้รับความนิยมแบ่งออกเป็น 5 แนวทาง คือ 1. การเอาชนะ 2. การยอมรับ 3. การหลีกเลี่ยง 4. การร่วมมือ และ 5. การประนีประนอม (Tomas and Kilman, 1987) โดยแนวทางการจัดการความขัดแย้งของผู้หญิงที่มีรอยสักในอำเภอหัวหินพบการเลือกใช้ 3 แนวทางคือ 1. การเอาชนะ 2. การเอาชนะและหลีกเลี่ยงบางอย่าง และ 3. การเอาชนะและประนีประนอมบางอย่าง จากการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลพบว่สภาพปัญหาความขัดแย้งที่ผู้หญิงที่มีรอยสักในอำเภอหัวหินต้องเผชิญ คือ ความขัดแย้งด้านค่านิยมและรองลงมาเป็นความขัดแย้งด้านโครงสร้าง ซึ่งความขัดแย้งที่เกิดขึ้นผู้ให้ข้อมูลหลักมีแนวทางการจัดการปัญหาความขัดแย้ง 3 แนวทาง คือ

1. การเอาชนะ ซึ่งเป็นแนวทางที่ถูกใช้มากที่สุด การใช้แนวทางการจัดการความขัดแย้งแบบเอาชนะต่อครอบครัวและสังคม จำนวน 3 กรณี เช่น กรณีของ ขวัญ (นามสมมุติ) (2561) สะท้อนผ่านคำกล่าวของเธอว่า “...จริง ๆ ยอยากสักมานานแล้ว แต่ที่บ้านไม่ชอบ แต่ตอนนี้เราพร้อมแล้ว เรามีงาน เราโตแล้ว เราก็เลยไปสัก...เรามีวุฒิภาวะที่พร้อมแล้ว ลูกกับเราคุยกันทุกเรื่องที่จะบอกว่าคุณแม่ชอบรอยสักนะ เราว่าการที่เขาจะเป็นคนดีหรือไม่ดีไม่ได้ขึ้นกับว่าคุณแม่มีรอยสักหรือไม่มีรอยสัก” และยังคงบอกอีกด้วยว่า “...พอสักแล้วเรามั่นใจมากขึ้น และการแต่งตัวหรือการสักแบบไหนมันไม่ได้หมายความว่าเราจะต้องเลี้ยงลูกให้ดีพอหรือทำงานไม่ได้เรื่อง แต่มันขึ้นอยู่กับว่าเรามีความรับผิดชอบและให้ความสำคัญกับตัวเองและคนที่เรารักมากแค่ไหน” หรือสะท้อนให้เห็นจากคำกล่าวของ ผึ้ง (นามสมมุติ) (2561) ว่า “บางคนเขาจะถามว่าสักมา สกปรก คนสักคือคนไม่ดีประมาณนี้

แต่จริง ๆ แล้วรอยสักไม่ได้เกี่ยวกับว่าจะดีหรือไม่ดีเลยคะ มันอยู่ที่คนแต่ละคน เราคิดว่าตัวเองทำแล้วมีความสุข ไม่ได้เดือดร้อนใครไม่ทำให้ใครเดือดร้อน ก็มีความสุขแล้ว”

2. การเอาชนะต่อสังคมและหลีกเลี่ยงกับครอบครัวและคนใกล้ชิด จำนวน 4 กรณี เช่น กรณีของ รัตน์ (นามสมมุติ) (2561) สะท้อนผ่านคำกล่าวของเธอว่า “สักตั้งแต่อายุ 15 ปี ตอนนั้นสักที่หลังเพราะยังไม่บรรลุนิติภาวะ และเรายังเรียนหนังสืออยู่ ที่สำคัญเลยที่หลังเป็นจุดที่ไม่มีคนที่บ้านเห็นและเราก็พยายามหลีกเลี่ยงมาตลอด จนโต” หรือสะท้อนให้เห็นจากคำกล่าวของ กุ้ง (นามสมมุติ) (2561) ว่า “...ตอนแรกสักในร่มผ้านะ เพราะว่าพี่เรียนอยู่แล้วก็แอบแม่ไม่เห็นด้วย ถ้าอนาคตเรียนจบแล้วทำงานบริษัทรอยสักอาจเป็นปัญหาในการทำงานได้”

3. การเอาชนะสังคมและประนีประนอมกับครอบครัว คนใกล้ชิด และสังคมการทำงาน จำนวน 4 กรณี เช่น กรณีของ วิ (2561) สะท้อนผ่านคำกล่าวของเธอว่า “บางครั้งรอยสักก็เป็นอุปสรรคบ้าง ทำให้ต้องใส่เสื้อแขนยาวไปทำงานอยู่ตลอดเวลา” หรือสะท้อนให้เห็นจากคำกล่าวของ กิ่ง (2561) ว่า “ก็จะพยายามใส่ชุดแขนยาวเพื่อไม่ให้เห็นรอยสัก จะได้ไม่ต้องทำให้คนอื่นอึดอัดด้วย เราก็ปิดเวลาทำงาน แต่เลิกงานเราก็โชว์ปกติ”

นอกจากนั้นการใช้แนวทางการจัดการความขัดแย้งต่าง ๆ จะประสบความสำเร็จและสร้างการยอมรับทางสังคมได้นั้นมีความสัมพันธ์กับปัจจัยที่น่าสนใจ 3 ประการ คือ 1. คุณสมบัติส่วนตัวของผู้หญิงที่มีรอยสัก เช่น อายุ การศึกษา หน้าที่การงาน ลักษณะนิสัย ฯลฯ 2. การออกแบบและตำแหน่งที่ตั้งของรอยสัก และ 3. บริบททางสังคมที่เปิดกว้างและเคารพในสิทธิส่วนบุคคลและคุณค่าของความแตกต่าง ซึ่งปัจจัยต่าง ๆ ที่สัมพันธ์และส่งเสริมกันและกันจะทำให้การยอมรับผู้หญิงที่มีรอยสักในสังคมเกิดขึ้นได้

แต่ถึงอย่างนั้นก็ไม่สามารถแน่ใจได้ต่อแนวทางการจัดการความขัดแย้งที่เลือกใช้จะสามารถสร้างการยอมรับทางสังคมได้อย่างแท้จริง เพราะการยอมรับที่เกิดขึ้นในบางกรณีอาจเป็น “การยอมรับที่แท้จริง” (Acceptance) ในขณะที่บางกรณีอาจไม่ใช่การยอมรับที่แท้จริง แต่เป็นเพียง “การอดทนอดกลั้น” (Tolerance) เช่น ในกรณีที่ใช้แนวทางการจัดการความขัดแย้งแบบเอาชนะต่อครอบครัวและสังคม แม้จะสามารถพิสูจน์ให้เห็นว่าการให้ความหมาย

และการสร้างอัตลักษณ์ผ่านรอยสัก ไม่ใช่สิ่งที่เลวร้าย หรือสิ่งผิด แต่เป็นความพึงพอใจและเป็นสิทธิส่วนบุคคล ที่มีเหนือเรือนร่างของตนเอง และการมีรอยสักที่มองเห็น ได้ชัดก็สามารถประสบความสำเร็จในชีวิตได้ แต่เมื่ออยู่ ภายใต้สังคมที่ใหญ่ขึ้นผู้ที่มีรอยสักก็ยังคงเผชิญกับการ นิินทาว่าร้าย การดูถูกเหยียดหยาม และการให้ความหมาย เชิงลบอยู่ เป็นต้น

แนวทางการจัดการความขัดแย้งของผู้หญิงที่มี รอยสักในอำเภอหัวหิน ประเด็นความขัดแย้งเหล่านี้ ต้องใช้เวลาและเหตุผลในการทำความเข้าใจ เพื่อลด ความรุนแรงของความขัดแย้ง แต่การปล่อยให้ความขัดแย้ง ยังคงอยู่แม้ไม่ได้เผยตัวออกมาถือว่าการจัดการที่ไม่ สำเร็จ ดังนั้นจึงต้องค่อย ๆ ใช้การประนีประนอมเข้าไป พุดคุย อธิบาย ปรับความเข้าใจซึ่งกันและกัน และบางราย ใช้การพิสูจน์ด้วยการกระทำ อาทิ สร้างความสำเร็จต่าง ๆ ในชีวิต ทั้งการเรียน งาน และชีวิตครอบครัว เพื่อสร้าง ความเข้าใจ การปรับมุมมองให้เดินไปด้วยกันได้ ที่สำคัญ คือการสร้างใจกว้างใจขึ้นมาอีกครั้งหนึ่งนั้นจึงจะ เป็นการจัดการความขัดแย้งอย่างสันติที่แท้จริง

7. บทสรุปและข้อเสนอแนะ

การให้ความหมายและการสร้างอัตลักษณ์ของ ผู้หญิงผ่านรอยสักในอำเภอหัวหิน เริ่มต้นมาจากความชอบ และความหลงใหลที่มีต่อรอยสัก และนำรอยสักมาให้ ความหมายที่มีความเชื่อมโยงลึกซึ้งกับตัวตน เพื่อใช้เป็น สัญลักษณ์ในการสร้างอัตลักษณ์ของตนเอง ซึ่งสอดคล้อง กับแนวคิดเรื่องการสร้างอัตลักษณ์ของ อภิญา เฟื่องสกุล (2543) และยังพบว่าผู้หญิงที่ตัดสินใจสักมีการเตรียม ความหมายที่เชื่อมโยงตัวเองผ่านรอยสักถึง 13 กรณี ซึ่งมีมากกว่าผู้หญิงที่สักเพราะความชอบลวดลายโดยไม่ได้ สนใจความหมายเพียง 2 กรณี

ในขณะที่เดียวกันผู้หญิงที่มีรอยสักในอำเภอหัวหินนั้น มีแนวคิดที่สอดคล้องกับ Irigaray นักสตรีนิยมชาวฝรั่งเศส ได้ขยายความคิดเรื่องอัตลักษณ์โดยผูกโยงสัมพันธ์กับเรื่อง ผู้หญิงว่า อัตลักษณ์เฉพาะของความเป็นผู้หญิงจะถูกกดทับ หรือทำให้ลึบเลือนในสังคมชายเป็นใหญ่ เครื่องมือหนึ่ง ที่ใช้คือการกดขี่ทางภาษา เธอจึงเสนอให้สร้าง “ภาษาแบบ ผู้หญิง” ขึ้นมา เพื่อสร้างอัตลักษณ์ของผู้หญิงขึ้นมาใหม่ ซึ่งการใช้รอยสักของผู้หญิงเป็นวิธีหนึ่งเพื่อใช้ตอบโต้

ความต้องการที่จะปลดปล่อยตัวเองให้เป็นอิสระจาก กรอบต่าง ๆ ที่พวกเธอถูกสังคมตีกรอบและตรึงตราเอาไว้ และสร้างตัวตนในแบบที่พวกเธอต้องการ เพื่อสร้างการ ยอมรับจากสังคมที่มาจากการยอมรับในตัวตน ในความ เป็นพวกเธอ ไม่ใช่ยอมรับเพียงแค่บทบาทหน้าที่ แม้ว่า ทางเดินนั้นพวกเธอจะต้องฝ่าฟันทัศนคติแง่ลบจากสังคม มากมายก็ตาม จนทำให้การสักของผู้หญิงกลายเป็นเรื่อง ธรรมดามากกว่าเมื่อก่อน (Irigaray, 1977 อ้างถึงใน ภทรพล ภูริดำรงกุล, 2553)

ผู้หญิงที่มีการให้ความหมายและการสร้างอัตลักษณ์ ผ่านรอยสักมีความต้องการที่จะแสวงการต่อต้านและขัดขืน ต่อสังคมชายเป็นใหญ่ ผ่านการใช้รอยสักเป็นเครื่องมือ ในการแย่งชิงพื้นที่ทางสังคมในการให้ความหมายต่อ รอยสักของตน นอกจากนี้การมีรอยสักยังทำให้ผู้หญิง ที่ตัดสินใจสักมีความมั่นใจ กล้าที่จะลงมือทำให้สิ่งที่ตัวเอง ชอบและเลือกเอง เป็นเสมือนการปลดล็อกพันธะที่ถูกสังคม พันธนาการไว้ การใช้รอยสักเป็นสัญลักษณ์ของการพยายาม ควบคุมร่างกายของตนด้วยการแฝงอัตลักษณ์ที่สร้างขึ้น มาใหม่ด้วยตัวเองแทนที่อัตลักษณ์ที่สร้างโดยสังคม (มิเชล พูโกต์, 2554 อ้างถึงใน จุฬารัต ผดุงชีวิต, 2558) จึงทำให้ ทัศนคติที่มีต่อผู้หญิงที่สักยังมีทั้งความหมายในแง่บวก และแง่ลบ แม้สภาพแวดล้อมทางสังคมจะเปิดกว้างทาง ความคิดและให้ความเคารพในสิทธิมนุษยชนมากขึ้น การตระหนักและตื่นตัวในเรื่องความเป็นปัจเจกชนและ สิทธิมนุษยชนทำให้เกิดกระแสการเรียกร้องถึงความเท่าเทียม การใช้รอยสักเพื่อเป็นเครื่องหมายแทนการปลดแอก ตัวเองออกจากกรอบทาบของโครงสร้างทางสังคม จากผล การวิจัยพบว่าผู้หญิงที่มีรอยสักมีความมั่นใจและภูมิใจ ต่อการตัดสินใจสักของตน เพราะเป็นความชอบส่วนตัว และเป็นสิทธิส่วนบุคคล ซึ่งการสักไม่ควรถูกแบ่งแยกว่า เป็นของเพศชายหรือเพศหญิง ดังนั้นการสักของผู้หญิง จึงมีนัยของการต่อต้านและขัดขืน เพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจ ในการควบคุมร่างกายและแสดงออกถึงอัตลักษณ์ของตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับผลวิจัยของ Elizabeth M. Rapp (2010) คือผู้ที่มีรอยสักไม่ได้มองว่าการสักเป็นพฤติกรรมเบี่ยงเบน ทางสังคมกับแต่กลับเป็นความภาคภูมิใจของตัวผู้สักเอง

ไม่เพียงเท่านั้น ความนิยมการสักที่มีมากขึ้น ส่วนสำคัญมาจากอิทธิพลของสื่อ และส่งผลให้ธุรกิจการสัก ขยายตัวอย่างรวดเร็ว ประกอบกับการส่งเสริมการท่องเที่ยว

ของรัฐบาล ที่ส่งเสริมให้จัดงานเกี่ยวกับวัฒนธรรมไทย ซึ่งการสักยันต์เป็นวัฒนธรรมไทยที่โด่งดังไปทั่วโลก ที่สำคัญคือการจัดงานเกี่ยวกับรอยสักทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนทางความรู้ เทคโนโลยี ลวดลาย ฯลฯ เป็นการยกระดับการสักของไทยในมีมาตรฐานเป็นสากล ที่สำคัญยังเป็นการส่งเสริมภาพลักษณ์ที่ดีต่อรอยสักสู่สังคม ที่นอกจากจะทำให้การสักเข้าถึงได้ง่ายขึ้นยังทำให้คนในสังคมมองรอยสักในแง่ของความเป็นศิลปะและการสร้างอัตลักษณ์มากขึ้น การเปลี่ยนแปลงบริบททางสังคม ไม่ว่าจะเป็นด้วยปัจจัยทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม ล้วนเป็นปัจจัยที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทัศนคติทางสังคมที่มีต่อผู้หญิงที่สัก แม้ทัศนคติในเชิงลบต่อรอยสักยังคงฝังรากลึกอยู่ในสังคม แต่รอยสักกลับไม่ได้มีความหมายที่เจาะจงเฉพาะในวงแคบอย่างการเป็นสิ่งน่ารังเกียจ (รัฐกานต์ กัณพิพัฒน์, 2557) ในยุคที่โลกแคบลงกลับเปิดมุมมองและมิติใหม่ ๆ มากมายแก่รอยสัก ทำให้รอยสักมีความหมายใหม่ ๆ เช่น การเป็นงานศิลปะ แฟชั่น สัญลักษณ์ ฯลฯ แต่ก็ปฏิเสธไม่ได้เลยว่าในสังคมก็มีการละเมิดสิทธิมนุษยชนต่อผู้หญิงที่สักอยู่มาก เช่น การถูกนินทา การถูกเหมารวม การดูถูกเหยียดหยาม ฯลฯ

แม้ผู้หญิงที่มีรอยสักในอำเภอหัวหินจะไม่สามารถเปลี่ยนแปลงหรือต่อต้านทัศนคติของคนในสังคมหรือการสร้างการยอมรับทางสังคมอย่างสมบูรณ์ต่อผู้หญิงที่มีรอยสักได้ เนื่องจากความเข้มแข็งของกรอบทางสังคมทำให้ผู้หญิงที่มีรอยสักยังคงเผชิญกับปัญหาความขัดแย้งจากผลวิจัยพบว่าผู้หญิงที่มีรอยสักมักมีปัญหาคความขัดแย้งด้านค่านิยมที่เกิดจากความคาดหวังที่ต่างกันตามค่านิยมของแต่ละคน โดยคนในครอบครัวที่มีอายุมักมีความเชื่อว่าการมีรอยสักเป็นอุปสรรคในการมีหน้าที่การงานที่ดี และผู้หญิงที่มีรอยสักมักไม่ได้รับการยอมรับจากสังคมในทางกลับกันผู้หญิงที่มีรอยสักมีความคาดหวังและค่านิยมที่ต่างออกไปมองว่ารอยสักอาจจะเป็นอุปสรรคในการทำงานบ้างบางครั้งแต่ไม่ถึงขั้นเป็นอุปสรรคขัดขวางในการประสบความสำเร็จในชีวิต สภาพปัญหาคความขัดแย้งรองลงมาคือ ปัญหาคความขัดแย้งเชิงโครงสร้าง โดยเฉพาะโครงสร้างในสังคมการทำงาน ซึ่งบางครั้งที่ทำให้ผู้หญิงที่มีรอยสักพลาดโอกาสหรือติดขัดในการทำงานหรือการประสานงาน (Moore, 1996) แต่ความขัดแย้งที่พวกเขาต้องเจอก็ไม่สามารถทำให้ผู้หญิงที่มีรอยสักในอำเภอหัวหิน

กลุ่มนี้ละทิ้งความเป็นตัวตนและยอมแพ้ต่อทัศนคติเชิงลบทางสังคม ผู้หญิงที่มีรอยสักในอำเภอหัวหินได้สร้างความเปลี่ยนแปลงในระดับปัจเจกชน ด้วยการกล้าที่จะลุกขึ้นมาต่อสู้เพื่ออำนาจ อิสรภาพ และสิทธิเหนือเรือนร่างของตน แม้จะเป็นสิ่งที่ขัดกับบรรทัดฐานทางสังคมก็ตาม

8. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

จากงานวิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้ ประการแรกคือครอบครัวควรเปิดใจต่อมุมมองที่แตกต่างของผู้หญิงที่มีรอยสัก ประการที่สองคือ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีส่วนร่วมในการประชาสัมพันธ์ส่งเสริมความรู้และปลูกฝังค่านิยมเกี่ยวกับการสักที่สอดคล้องกับสังคมในปัจจุบัน เช่น การอย่าตัดสินผู้อื่นจากรูปลักษณ์ภายนอก เป็นต้น ประการที่สามคือ ในแง่ของการสมัครงานควรรณรงค์ให้ทั้งภาครัฐและภาคเอกชนเปิดโอกาสให้ผู้หญิงที่มีรอยสักได้เข้าทำงาน โดยควรพิจารณาจากความสามารถเป็นหลัก เพื่อให้ผู้หญิงที่มีรอยสักนอกร่มผ้าสามารถใช้ชีวิตได้อย่างสงบสุขและมั่นคงเหมือนคนอื่นในสังคม

9. ข้อเสนอแนะในการทำการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาเพิ่มเติมในพื้นที่อื่น เพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีความหลากหลาย และสามารถขยายผลโดยการนำข้อมูลมาใช้วิเคราะห์ในเชิงเปรียบเทียบต่อไป
2. ควรศึกษาการสักเน้นประเด็นเฉพาะกลุ่มของผู้หญิง เช่น วัย อาชีพ การศึกษา เป็นต้น เพื่อให้เห็นทัศนคติและการยอมรับทางสังคมที่แตกต่างกันออกไป
3. ควรศึกษาเพิ่มเติมในมุมมองของบุคคลทั่วไป ที่ไม่ได้สักต่อการสักเพื่อให้เห็นทัศนคติที่หลากหลาย

เอกสารอ้างอิง

- ก้องสกุล กวินวิกุล. (2545). *การสร้างร่างกายพลเมืองไทยในสมัยจอมพล ป. พิบูลสงคราม พ.ศ.2481-2487*. วิทยานิพนธ์สังคมวิทยาและมานุษยวิทยา มหาวิทยาลัยศิลปากร สาขาวิชามานุษยวิทยา มหาวิทยาลัยศิลปากร.

- จุฬารัตน์ ผดุงชีวิต. (2558). การสลักเรือนร่าง (Crafting Bodies) พู่โกโต้กับสังคมวิทยาร่างกาย. ใน *อนุสรณ์ อุณโณ, จันทน์ เจริญศรี และสลิสสา ยุกตะนันท์* (บรรณาธิการ). 2558. *อ่านวิพากษ์ มิเชล พู่โกโต้*. กรุงเทพฯ: สยามปริทัศน์.
- ฉันทนา บรรพศิริโชติ หวันแก้ว. (2550). *ความเข้าใจเบื้องต้นเกี่ยวกับสันติวิธีและธรรมชาติของความขัดแย้งในสังคมไทย*. พิมพ์ครั้งที่ 2. นนทบุรี: สถาบันพระปกเกล้า.
- ชนิตร ภูการญจน์. (2539). “ตำนานแห่งรอยสักศิลปะบนเรือนร่างของมนุษย์”. *ศิลปวัฒนธรรม*, 18(2): 168-170.
- ธนาคารแห่งประเทศไทย. (2561). *รายงานภาวะเศรษฐกิจไทย รายปี*. (ออนไลน์). <https://www.bot.or.th/Thai/MonetaryPolicy/EconomicConditions/AnnualReport/Pages/default.aspx>. (วันที่สืบค้น 19 กันยายน 2561).
- นิตี ภวัครพันธุ์. (2541). รอยสัก กับการสร้าง “ตัวตน”. ใน *ปริตรตา เฉลิมเผ่า ก่ออนันตกุล* (บรรณาธิการ). *เผยแพร่ร่างกาย: ทดลองมองร่างกายในศาสนาปรัชญาการเมือง ประวัติศาสตร์ ศิลปะและมานุษยวิทยา*. กรุงเทพฯ: โครงการจัดพิมพ์คบไฟ.
- ภัทรพล ภูริดำรงกุล. (2553). *ผู้หญิงกับการสักยันต์: กระแสแฟชั่นหรือการพยายามสร้างอัตลักษณ์?*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขา มานุษยวิทยา มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- รัฐกานต์ กัณพิพัฒน์. (2557). “พฤติกรรมการณ์เลียนแบบกับค่านิยมการสักของวัยรุ่นหญิงในเขตกรุงเทพมหานคร”. *วารสารวิทยบริหาร มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์*, 25(3).
- รัตนา อรุณศรี. (2547). *ประวัติศาสตร์สังคมสังเขปเรื่องการสักร่างกายมองในมิติของความสัมพันธ์ทางเพศสภาพ*. กรุงเทพฯ: สำนักบัณฑิตอาสาสมัคร มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- อนุสรณ์ อุณโณ, จันทน์ เจริญศรี และสลิสสา ยุกตะนันท์ (บรรณาธิการ). (2558). *อ่านวิพากษ์ มิเชล พู่โกโต้*. กรุงเทพฯ: สยามปริทัศน์.
- อภิญา เพ็องสกุล. (2543). *อัตลักษณ์ (Identity): การทบทวนทฤษฎีและกรอบแนวคิด*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการสภากิจแห่งชาติ.
- Fish, Jefferson M. (2014). *Tolerance, Acceptance, Understanding*. Retrieved [Online] Available: <https://www.psychologytoday.com> (Access date 11 December 2018).
- Moore, Christopher W. (1996). *The Mediation Process: Practical Strategies for Resolving Conflict*. New York: John Wiley & Sons Inc.
- Rapp, Elizabeth M. (2010). *Stigmatization or Decoration Tattoo as Deviance, A Cross-Cultural Study*. Oregon: Willamette University.
- Thomas, Kenneth W. and Kilmann, Ralph H. (1987). *Thomas-Kilmann Conflict Mode Interest*. New York: X/COM Incorporated.

บทสัมภาษณ์

ผู้วิจัยจำเป็นต้องรักษาความลับ ความเป็นส่วนตัว โดยไม่เปิดเผยข้อมูลเพื่อไม่ให้เกิดความเสียหายของผู้ให้ข้อมูล

- เปิ้ล (สัมภาษณ์, 15 มีนาคม 2561)
เดือน (สัมภาษณ์, 7 เมษายน 2561)
กิลล์ (สัมภาษณ์, 5 มีนาคม 2561)
เย้ (สัมภาษณ์, 5 มีนาคม 2561)
ขวัญ (สัมภาษณ์, 3 มีนาคม 2561)
ผึ้ง (สัมภาษณ์, 20 เมษายน 2561)
รัตน์ (สัมภาษณ์, 22 เมษายน 2561)
กั้ง (สัมภาษณ์, 5 มีนาคม 2561)
วี (สัมภาษณ์, 22 เมษายน 2561)
กิ้ง (สัมภาษณ์, 1 พฤษภาคม 2561)